

Učiteljski Tovariš

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Konkurz učiteljskih služeb. — Higijena doma in v šoli. — Učiteljski pravnik. — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Konkurz učiteljskih služeb.

Zakona z dne 29. malega travna 1873. l. (dež. zak. št. 22.) § 23. govori: Vsako izpraznjeno službo na javni ljudski šoli naznani krajni šol. svet precej okrajnemu šol. svetu, kateri ima precej skrbeti za začasno oskrbovanje.

§ 24.: Stalno se učiteljske službe podelijo po javnem konkurzu. V ta namen mora okrajni šolski svet vsako izpraznjeno učiteljsko službo razpisati v uradnem dežel-nem listu in v enem ali več drugih, zlasti strokovnih javnih listih, kakor okrajno šolsko oblastvo po svojem previdenju to določi, in zraven naznaniti za to službo določeno službeno vrsto in povedati njeno letno plačo.

Izjeme dovoli za vsak primerljaj posebe deželni šolski svet.

§ 25.: Čas za službo prošelj je praviloma določiti na en mesec, računši od dneva, ko se je naznanilo raz-glasilo v uradnem deželnem listu. V nujnih slučajih se vendar ta čas sme prikrajšati na 14 dni.

Besedilo tega zakona je dovolj jasno. Toda žal, da jasnosti tega zakona v mnogih krajih ne umevajo. Seveda, ako učitelj ne postopa po vseh mnogobrojnih in mnogo-vrstnih zakonih, brž dobi „zeleno vrstico“ v obliki graje,

ukora, disciplinarne preiskave, premeščenja iz službenih ozirrov ali celo kazensko. To so torej posledice zanemarjanja zakonov napram učiteljstvu.

Kake posledice pa imajo zakoni pri višjih faktorjih, ako se jih ne izpolnjuje, pa mogoče prihodnjic.

§ 23. govori torej, da je treba vsako izpraznjeno učiteljsko mesto takoj začasno popolniti. Ali se pa pri nas izpolnjuje to? Časih pač, a najčešče ne. Najpogosteje se stvar uredi tako, da se uvede na večrazrednicah v dveh razredih poldnevni pouk — torej trpita tu dva raz-reda, na dvorazrednicah, kjer je že itak poldnevni pouk, se pa prakticira tako, da je za posamezne razrede vsak drug dan šola. Da je to najprimitivnejše in najmanj dela povzročujoče sredstvo, je gotovo, le redko se nastavi začasna učna oseba. Ugovarjati se nam utegne, da se mora radi tega tako postopati, ker primanjkuje učiteljstva.

Dobro, ako tu tiči vzrok, naj se takoj porabi § 24. Toda ravno ta § se velikokrat zlorablja. Ta § se veliko-krat uporablja kot blagodejno solnce, v katerem se soln-čijo otroci matere „protekcije“. Kjer je kako „boljše“ mesto prazno, se brž začasno posede s takim otrokom, in se poseduje toliko časa, da se i stalno podeli onemu istemu „srečnežu“. Ne razpišejo se potem taka mesta leta

Higijena doma in v šoli.

Spisal primarij dr. V. Gregorič.

(Dalje.)

He s s e je preiskaval zrak v jako kratkih prestankih ter prišel do zaključka, da je povsod že pred pričetkom pouka prekoračena maksimalna mera P e t t e n k o f f r a $1^0/00$. V vseh teh šolskih sobah ni bilo nobene posebne priprave za ventilacijo.

Ure in minute:

6:20, 6:30, 6:40, 6:50, 7:00, 7:10, 7:20, 7:30, 7:40, 7:50, 8:00.

CO₂ $^0/00$:

0:30, 1:00, 1:50, 1:70, 2:20, 2:60, 3:00, 2:80, 2:90, 3:70, 3:80.

Ure in minute:

8:10, 8:20, 8:30, 8:40.

CO₂ $^0/00$:

3:60, 3:70, 4:20, 4:10.

Izdihani zrak ima stokrat več izdihane ogljikove kisline kakor atmosferični. Kubični meter izdihanega zraka, prenešen v 100 kub. metrov čistega zraka, podvoji njegovo vsebino ogljikove kisline. Ako vzamemo, da pro-

ducira šolar 12 litrov ogljikove kisline v neventiliranem prostoru na uro, da ima v začetku zrak $0.4^0/00$ ogljikove kisline in šolar 4 kubične metre zračnega prostora, znaša produkcija ogljikove kisline v 1 minuti $\frac{12}{60}$ l, v 12 mi-nutah $12 \times \frac{12}{60} l = 2.4 l$; prišteti pa se mora še vsebina $1.6 l$ 4 kubičnih metrov zračnega prostora, pridejo torej že po preteku 12 minut 4 l na 4 kubične metre zraka, ali z drugimi besedami: maksimum Pettenkoffra $1^0/00$ se že v tem kratkem času doseže.

Ogljikova kislina se dviga z gorkim zrakom iz spodnjih prostorov v višje. Umljivo je tedaj, da se tudi lahko še množi od otrok producirana ogljikova kislina z od tod se dvigajočo, ki prodira vsled slabe konstrukcije zgradbe. Talni zrak ima normalno jako veliko ogljikove kisline zaradi življenja in razkrojenja organskih bitij tal. Pettenkoffer je to drastično dokazal pri preiskavanju tal libijske puščave. Ta nimajo več vsebine ogljikove kisline ko atmosferični zrak, ker so brez vsake vegetacije. Talni zrak preide najložeje v klet in od tod v zgornje prostore,

in leta, za te ne velja zakon. Znani so nam kraji, kjer niso bile službe razpisane leta in leta, in znani so nam kraji, kjer se tudi ne razpisujejo gotove službe, akoravno bi bilo prosilcev kakor gob po dežju.

Kje pa tu tiči vzrok, da se tako vestno „izlorablja“ zakon? Odgovor ni težak! V učiteljstvu samem! Pomagajmo si sami in godile se ne bodo gotovo več take „zakonitosti“. Naše mnenje bi bilo tako: V „Uč. Tovarišu“ naj se na prvi strani v začetku oznanjajo take službe, ki še niso razpisane v stalno namestitev, akoravno je že čas bil; n. pr.: V okraju N. N. še ni razpisana služba v N. N.*)

In kaj pa naša okraj. učiteljska društva? Čemu so pa ta tukaj? Mogoče samo radi tega, da spe spanje pravičnih in radi imena? Nikakor ne! Njih glavna naloga je pač ta, da skrbe za interes učiteljstva. Društva pa store ravno v tem oziru lahko mnogo. Vsako učiteljsko društvo, v katerega področju se kaka služba ne razpiše pravočasno, naj takoj vloži nekako prošnjo na c. kr. deželni šolski svet, nekako take-le vsebine: „Podpisano predsedništvo uljudno naznanja, da služba v N. N. še ni razpisana. Z ozirom na § 24. zak. z dne . . . itd. podpisano predsedništvo uljudno prosi, da blagovoli visoki c. kr. dež. šol. svet potrebno ukreniti, da se ta služba razpiše“.

Tovariši, videli bode, da bode to sredstvo imelo kaj dober uspeh. Enkrat, dvakrat uporabite to zdravilo, in ozdravljena bode najtrdovratnejša bolezen.

Izpregovoriti nam je sedaj še nekaj o § 24., namreč o razpisu izpraznjenih mest. Ta § jasno zapoveduje, da se mora vsako izpraznjeno učiteljsko službo razpisati v uradnem deželnem listu in v enem ali več drugih, zlasti strokovnih javnih listih.

Z lučjo, mislimo, ni treba iskati naših strokovnih listov. Naš in sploh vsega južnoavstrijskega slovanskega učiteljstva strokovni list za razpise je „Učit. Tovariš“. V tem listu torej se morajo glasom § 24. razpisavati izpraznjena učiteljska mesta. Učiteljske zastopnike v okraj. šol. svetih posebno opozarjamo na to točko, ako pa ti nočejo ali ne morejo tega doseči, pa apelujemo na okrajna

*) Naš list je na razpolago.

Uredn.

kadar se prične kuriti, vsled difference pritiska spodnjega mrzlega in zgornjega gorkega zraka.

Vait, Forstor, Uffelman in Erisman so napravili v tem oziru jako zanimive preiskave.

Zrak se dalje izpridi zavoljo trdih snovij. Prah šolske sobe je sestavljen iz anorganičnih in organičnih delov cestnega blata, rastlinskih in živalskih delov, obleke, oziroma človeške kože, infekcijskih kalij itd. Vsled neprestanega gibanja otrok se vedno dviga prah v zrak. Gotovo mi bode vsak učitelj rad pritrtil, da je ta nadloga skoraj najnadležnejša v vsaki šolski sobi.

Preizkušnje so pokazale, da se infekcijski mikroorganizmi najfinejšega praha drže. Prah se vsede v prvih 20 do 30 minutah, in zrak ima po 1½ uri še jako malo kalij. Priporočati je tedaj snaženje prostorov najmanj eno uro pred pričetkom pouka in sicer z vlažno ruto, da se kolikor mogoče veliko prahu pobere in ne dvigne v zrak.

Zrak je nadalje vlažen. Ako se zviša temperatura zraka, postane ta sposobnejši za sprejem vlage, odtegne torej životu, s katerim pride v dotiko, vode in sicer na

učiteljska društva. Zahtevajte, kar vam nudi zakon. Ako ne dosežete prvič, skušajte drugič in tretjič.

V delu je uspeh!

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Zakon o šolskem nadzorništvu za Kranjsko (z dne 25. svečna 1870) govori o nalogi te korporacije tako-le:

Okrajni šolski svet ima zastran vseh javnih ljudskih šol in v ta obsežek spadajočih privatnih učilnic in posebnih (specijalnih) šol, potem zastran oskrbovalnic malih otrok celega okraja tisto področje, katero so imeli po poprejšnjih predpisih politiške okrajne gospôske in šolski okrajni ogledniki.

Posebno imajo dolžnost:

Zastopati korist šolskega okraja na zunaj, natanko v razvidu imeti stan šolstva v okraju, skrbeti za postavni red v šolstvu, in kar je mogoče isto izboljševati sploh in v vsaki šoli posebe.

Skrb imeti, da se razglasujejo postave in zaukazi, dani o šolskih zadevah od višjih šolskih gospôsk, kakor tudi, da se spolnujejo.

Voditi obravnave zastran uravnave in razširjanja obstoječih šol in naprave novih šol; čuvati nad krajnimi šolskimi sveti, šolskimi stavbami, razsojevati na prvi stopinji zastran šolskega vstopa in izstopa.

Opravljeni tutorsko pravico države zastran krajnih šolskih zalogov, če niso za to posebni organi odločeni, ali če ni ta djavnost pridržana kateri višji gospôski.

Varovati šole in učitelje v vseh gospodarstvenih (ekonomičnih) in policijskih zadevah; razsojevati na prvi stopinji pritožbe zastran plačil (dotacij), preskrbnih odrajtil, na koliko se ne plačujejo ta preskrbna odrajtila iz državnih ali deželnih pomočkov, in razsojevati zastran učilnih pomočkov.

Rabiti posilna sredstva v primerljajih, po postavi odločenih.

račun dihalnih organov. Človek dobi suho grlo. Zaradi tega tožijo o suhem zraku najbolj tisti, ki govore v takih prostorih. Če torej prihaja vedno v prostore gorki zrak, vpliva ta kakor suha sapa, in treba tem bolj skrbeti, da se mokrota dovaža, čim nižja je zunanja temperatura, to je čim suhotnejši je zrak. Ako se ti zdražljivi slučajji pogostoma ponavljajo, nastanejo kronični katari in majhne rane v dihalih, katere kaj lahko služijo raznim infekcijskim mikroorganizmom, sosebno tuberkulozi. Skrbeti se mora tedaj sosebno v takih prostorih, kjer je ventilacijska kurjava v rabi, da se mokrota zraku umetno dovaža. To se zgodi najhitreje s tem, da se postavijo z vodo napolnjene ploščnate posode v bližini kurilnih cevij, da zamore zgrete zrak del mokrote v se vzeti, preden pride z učenci v dotiko. Za šolsko sobo srednje velikosti, v kateri sedi 50 otrok in za katero se računa okolo 1000 kub. metrov zgretega zraka, je treba izhlapevati na uro 16 litrov vode, da se doseže srednja relativna mokrota. V kontrolo vlage zraka služi pol y m e t e r od L a m b r e c h t a.

Iz navedenega se razvidi, kje da tiče škodljivosti zdravstvenih razmer, in kaj je naloga higijene v šoli.

Začasno postavljati učitelje v šolah, kjer je služba prazna, in pripomagati pri stanovitnem postavljanju učiteljev, oziroma pri pomikanju učiteljev v višjo plačo.

Preiskovati disciplinarne pregreške učiteljev in druge pogoške šol in zastran njih razsojevati na prvi stopinji, ali če je potrebno, zastran istih nasvete delati deželnemu šolskemu svetu.

Pospeševati daljno omiko učiteljev, napravljati okr. učiteljska posvetovanja (konferencije) in čuvati nad šolskimi in učiteljskimi knjižnicami (bibliotekami).

Dajati učiteljem spričevala zastran njih prizadevnosti. Naravnati, da se ustanovijo krajni šolski sveti, njih dejanje pospeševati in nad njimi čuvati.

Napraviti izvanredne nadzore šol.

Po zaslišanju krajnega šolskega sveta postaviti pri ljudskih šolah krajnim okoliščinam primeren čas za postavne šolske praznike.

Dajati naznanila, mnenja, nasvete in občasna poročila višjim šolskim gospôskam.

Okrajni šolski svet se shaja najmanj enkrat v mesecu k rednemu posvetovanju. Predsednik pa utegne po potrebi, in tudi mora po nasvetu dveh udov sklicati izvanredne skupščine.

Vse zadeve, zarad katerih se mora narediti kaka razsodba, sporočiti, katero mnenje ali kateri nasvet se obravnava zborna (kolegijalno).

Za veljavno sklepanje mora biti pričujoča večina udov.

Sklepa se po nadpolovični večini glasov. Če je število glasov enako, razsodi predsednik, ta ima tudi pravico, ustavljati izpeljavo sklepov, ki so po njegovem mnenju zoper postavu, in si dobiti zastran tega razsodbo deželnega šolskega sveta.

Posvetovanja in glasovanja o rečeh, katere zadevajo osebno korist kakega uda, se ta ne sme vdeležiti.

Pritožbe zoper razsodbe okrajnega šolskega sveta gredo na deželni šolski svet. Te se morajo izročiti okrajnemu šolskemu svetu in imajo odložno moč, če so se izročile v štirinajstih dneh po razodetju spodbite razsodbe.

Da ne bi bil okrajni šolski svet pravičen nasproti učiteljstvu, to ni lahko mogoče, ker je to pravično sestavljena korporacija, ki mora v prvi vrsti gledati, da se zakon izvršuje, da se šolstvu koristi in učiteljem ne škoduje.

Kakor druge države ima tudi avstrijski zakon predpise glede varovanja zdravstvenih razmer v šoli. V naslednjem hočem navesti, kaj da zahteva ta zdravstveni zakon. V koliko se pa izpolnjuje, bodo pa bolje vedeli povedati oni faktorji, ki delujejo v šoli — učitelji sami.

Ukaz ministrstva z dne 9. rožnika 1873, št. 4816, določa:

Velikost šolske sobe je odvisna od števila učencev. Več kakor 80 jih ne sme biti v eni sobi. Okna je napraviti, če je le mogoče, proti jugovzhodu. Za vsakega učenca je računati ploščevine 0.6 kvad. metrov, visočina sobe mora znašati najmanj 3.8 m, zračni prostor za eno osebo 3.8 do 4.5 kub. metrov. Tla morajo biti ravna in gosta ter, če je le mogoče, iz trdega lesa. Če pa to ni mogoče, naj se od časa do časa napoje z vročim lanenim oljem. Ploščevina oken mora znašati pri prosto stoječem poslopju $\frac{1}{6}$ talne ploščevine, če so pa druge stavbe v bližini, ki ovirajo svetlobo, $\frac{1}{4}$. Dve okni najmanj v vsaki šolski sobi morata biti v zgornjem delu tako napravljeni, da se dasta od znotraj odpirati in zapirati in sicer okolo vodoravne, nasprotno si ležeče osi.

duje. Na Kranjskem ima krajni šolski svet tudi to pravico, da kvinkvenije podeljuje. Pa saj jih pravzaprav on sam še odreči ne bi smel, kakor bomo to dokazali, kadar bode govor o materijalnih učiteljskih pravicah.

V smislu zakona o šolskem nadzorstvu bi se smelo delo (poročila) okrajnega šolskega sveta med posamezne ude razdeliti.

Vlada (ministrstvo z odlokom z dne 30. velikega travna 1871) smatra okrajni šolski svet (ne pa krajni šolski svet) za prvi organ in prvo inštanco državne učne naprave, in kot takemu organu se mu odreka pravica pritoževanja (rekuriranja) zoper naredbe deželnega šolskega sveta. Ali se pa to vjema z državnim temeljnim zakonom, ne verjamemo. (Dalje.)

Zmes.

XII.

„Šolmaštrija“ je dobila tudi svojega patrona. Ivan de la Salle, ustanovitelj bratovščin krščanskih šol in velik nasprotnik janzeistov, je bil 24. vel. travna svetnikom proglašen. Baje je povzročil tudi čudeže. Naš klerikalni kolega je že prinesel obširen životopis, kakor se pač spodobi.

„Pozor“ je imel pred kratkim proces s knezoškofom Kohnom, ker je branil pravico neplemenitih kandidatov za kanonike. Urednik je donesel dokaz resnice, a bil kaznovan s 380 K. Obsodba zbuja v jurističnih krogih veliko začudenje. Fiat justitia!

V Levovu so prodajali po 20 h katol. duhovniki knjižico, v kateri je tiskano pismo arhangelu Mihaela, katero je padlo iz nebes v cerkev v Rimu na oltar arhangelu Mihaela, se samo odprlo in je napisano z zlatimi črkami. Kdor ne verjame, je krivoverec!

V Laščah so z lahkoto nabrali 8000 K za novi zvon. Za šolo, ki je krvavo potrebna razširjenja, ni mogoče na noben način dobiti enake vsote. Oj, ti zaslepljeno ljudstvo!

V Gorici je imelo „društvo katoliških učiteljic“ dne 20. vel. travna svoje 20. zborovanje. Gospa prednica je rekla med drugim: „Deklice je treba vzgajati po njih naravnih zmožnostih tako, da bodo enkrat — bodisi v

Kurjava. Za kurjavo, če ni centralne kurjave, naj služijo peči s plaščem ali navadne glinaste peči. Železna peč mora biti od znotraj obzidana. Če ni plašč peči zidan, ali glinast, nego plehnat, mora imeti dvojni, 3 cm eno od druge oddaljeni steni.

Ventilacija. Po končanem pouku in o prestankih pouka se morajo vedno vse šolske sobe prezračiti, da se okna in vrata odpro. Poleg tega morajo biti v vsaki šolski sobi take naprave za ventilacijo, da se vedno dovaža sveži in pozimi temperirani zrak, odvaja pa slabi, ne da bi to nadlegovalo v sobi bivajočih. Oknom nasproti morajo biti pri tleh odprtine. Za zimsko dobo, kadar se kuri, je napraviti pri spodnjem delu plašča peči zračni kanal z neposredno zvezo z zunanjim zrakom in v bližini peči navpični kanal od tal sobe čez streho. Ta kanal, ki se mora redno snažiti, ima dvojje odprtine, pri tleh in pri stropu, ki se z vratici zapirajo. Šolske sobe, stopnjice in hodniki se morajo vsak dan skrbno osnažiti ter vsaj 4 krat v letu oprati. Po snaženju prostorov naj se klopi obrišejo, stene, omare in table pa omedejo. (Dalje.)

zakonu, bodisi izven zakona — lahko izpolnjevale dolžnosti kot matere“. Tu je gotovo mislila na farovške kuharice. Dr. Pavlica je govoril o pesmi „Veni creator“, namesto o „Veni spons . . .“

Nekdanji velik prijatelj učiteljstva A. Koblar je sedanji velik nasprotnik istega in najpazlivejši čitatelj „Učit. Tovariša“. V „Slov. Listu“ št. 20 je objavil članek „Kranjsko liberalno učiteljstvo in njih glasilo“, kjer blati vodje „Zaveze“, kako terorizirajo vse učiteljstvo, ki si ne upa več dihati. Iz tega dve ljubeznivi cibebi za poskus: „Govekar se podpisuje v narodu Asmodi, kdor je pa zmašil zadnjega „Učit. Tov.“ (št. 14) skupaj, bi se lahko podpisal Prismodi.“ Potemtakem ima samo Koblar še zdrave možgane, drugi so vsi prismojeni. Wie der Schelm selber ist, so denkt er von Anderen. — „Koliko časa bodo še pametni učitelji, kakršnih je precej na Kranjskem, mirno gledali glumače, ki skačejo okoli „Učit. Tov.“ in neizmerno škodujejo učiteljstva ugledu?“ . . . Kislo je grozdje, dejala je lisica, ko je našla paternošter, kjer so namesto jagod same — besede.

Iz istega peresa je „Slovenčev“ listek: „Navadni in častni član, ali: „Nasprotja se dotikajo“, kjer iztrgane stavke iz „Učit. Tovariša“ prinaša, da bi smešil učiteljstvo. Z učiteljem Desko (v Tavčarjevih spisih) pa ima le smolo, zakaj Tavčar je v Deski očrtal pravi prototip stare klerikalne šole, ki kaže toli drastično, kako so duhovniki postopali z učitelji in katere čase si tako strastno žele nazaj. Da, lačnemu učitelju je moralo res divno biti gledati okroglega župnika, kateremu je nosil jedi na mizo in se sam lahko prepričal, da trebušček ne spominja na post in zdrževanje mesnih jedi, rdeči obrazek pa ne priča o žeji in pomanjkanju pitne vode.

Zmrzlikarjev Tone si je tudi izmislil literarni kartel v Ljubljani. Priznane književnike imenuje le liter-rate. Resnično, resnično vam pa povem, da vsak duhovnik petkrat toliko vina na leto popije kakor vsak učitelj. Le sami trkajte na prsa: Mea culpa!

Levčev „Pravopis“ je zbudil zopet zanimivo polemiko. Dr. Štrekelj ga secira v „Slovenču“ pod črto, Koblar pa je Štreklja kar objel v svoji „Smetišnici“. „Slov. Narod“ pravi: „Ali ni to primeren prostor, vsaj za kurata, tega največjega lenuha, ki ga pita deželna? Povsod drugod bi bila deželna uprava takega postopača že davno vrgla na „smetišče“, s kojega naj bi ga pobral g. knezoškof, ki bi lažje vzdrževal človeka, ki ni za drugega na svetu, kakor da krade Bogu čas.“

Župnik Šinkovec v Jesenicah se strašno boji „Učit. Tov.“ Nedavno je rekel: „Izvedel sem, da imate v vaši gostilni list „Učit. Tov.“ Reci doma, da ga morajo takoj odstraniti, zakaj ta je še veliko hujši kakor „Slov. Narod“. Ne bo šlo!

Okrajno učit. društvo v Kočevju je zadel hud udarec, izstopil je g. Fr. Jaklič s svojo gospo, rekši: „Ker je društvo član „Zveze“, katera ima za svojega častnega člana dr. Tavčarja, onega moža, čegar ideje in načela so nasprotna mojim idejam . . . in ker se je ta mož pokazal tako nizkotnega značaja v zadnjem zasedanju deželnega zbora napram moji osebi, si ne štejem v čast, sedeti v takem društvu“. Bravo! Nastal je nepopisen jok! Mene pa veseli, da gre ljulika kar sama iz pšenice. — Kakor je g. dr. Tavčar v deželnem zboru dokazal, je Jaklič slab matematečni ženij tamošnjega konsumnega društva.

Ali v Istri res učitelji in duhovniki ostanejo še dolgo v navideznem prijateljstvu, pokaže bodočnost. Smešno pa je, ako pravi „Slovenčev“ članek „Duhovščina in učiteljstvo v Istri“ — „da se „Učit. Tov.“ naj ne utika v naše razmere“. Kdo zamore braniti, da bi šolski list ne smel pisati po svojem prepričanju? Ali imajo samo klerikalci patent, da lahko vtikajo svoj nos v vse . . . tudi v privatne razmere??

Lobt und preiset einander nur zu!
Blast Wolken von Weihrauch!
Wenn Ihr's selber nicht thut —
Anderen fällt's sicher nicht ein.

V Gradcu je 5. roznika Valentin Stolzer, 58 let star, bivši učitelj in cerkveni skladatelj, skočil v Muro, a ga je rešil neki policaj. Bil je brez penzije odstavljn, in beda ga je gnala k samomoru. Glejte, kako ljubeznivo ravna štaj. deželni šol. svet z učitelji??

Mariborski učitelji niso za zedinjenje štaj. učiteljstva, ker jih slovenski listi preveč napadajo. No, mariborski in ptujski učitelji prekašajo vse druge s svojo nemško zagrizenostjo in arogantnostjo, kar so nedavno pokazali na šolskih izletih. Poturica je hujša od Turka! — V želodcu pa imajo tudi svojega poslanca dr. Kokoschinegga, ki je dejal: „Die Lehrer mögen die Gemeinden endlich in Ruhe lassen — es ist jetzt nichts mehr möglich — in 10 Jahren sehen wir uns wieder“. Nemški učitelji, le pogledjte si svoje poslance.

Ako učitelji kritikujejo klerikalne poslance, tedaj so že zavrgli narodnost, kakor je čenčal enkrat „Slovenski Gospodar“. Poslanec župnik Žičkar je rekel na shodu v Zavrčju, naj otroci nehajo hoditi v šolo že koncem 12. leta svoje starosti. Torej slovenski narod, ki bije ljuti boj na političnem, duševnem, gospodarskem in kulturnem polju s svojimi mogočnimi sosedi, ne potrebuje višje omike? Naši nasprotniki pa si ustanavljajo vse raznovrstne šole in povsod, kjer je le peščica otrok, si tako kujejo orožje proti nam. Žalostno, da tega nočejo uvideti naši poslanci.

Dr. Gregorčič, baje „ljubljenec naroda“, je ustanovil v Gorici še klerikalno „centrifugalno“ posojilnico, v politiki pa je tako grdo zavozil, da se morda desetletja ne bode dalo popraviti. Kapituliral je pred Missijo, dež. glavarjem in ces. namestnikom. Brez najmanjše pridobitve je peljal svoje ovčice v deželni zbor ter tam celo — čujte, klerikalci! — laško govoril in debatiral. Kaj ne, tak klerikalec je imeniten vodja goriških Slovencev! Ali je to klerikalna politika? Potem ni vredna piškavega oreha. — Čudno je še, da so tudi profesorji dr. Kos, Berbuč et tutti quanti v klerikalnem taboru. Morda čakajo, da jih nastavi Missija na svojih ustanavljajočih klerikalnih zavodih za docente.

Češka obstrukcija v državnem zboru je sijajno zmagala. Tudi obstrukcija učencev na trgovinski in nautični akademiji v Trstu je zmagala. Bili so toženi radi žaljenja Njih Veličanstva, a sodišče jih je oprostilo, slovanski profesor Cubretović pa je bil prestavljen v Spljet. Bravo!

Rešetar.

D o p i s i.

Štajersko.

Iz Konjic. V prijateljskih sestankih se spominjamo premnogokrat rajnega gosp. c. kr. okr. šol. nadzornika L e i t g e b a, ki je bil radi svoje kolegijalnosti in družabne

veselosti obče priljubljen ne le v tov. krogih, ampak v vseh slojih.

Po prigovarjanju mnogih prijateljev rajnega vabim vse velec. tovariše in tovarišice okraj. glavarstva celjskega, da prispevajo vsak po svoji moči za nagrobni spomenik, ki naj bi se do 1. listopada t. l. postavil s sporazumljenjem gospe vdove Leitgebove. Nagrobni kamen, postavljen s pomočjo naših prispevkov, bi trajno in glasno pričal, kako smo rajnega ljubili in spoštovali. Gospé vdovi pa tudi olajšamo težko breme, zakaj skrbeti mora še s primerno malo pokojnino — rajni je imel šele 22 def. službenih let — za troje otrok.

Gg. poverjeniki, ki so se jim izročile nabiralne pole, naj predlagajo te ne le tovarišem in tovarišicam, ampak tudi neučiteljem, ki so bili prijatelji rajnega, v podpis imena in prispevka ter mi jih s prispevki vred vrnejo do konca meseca mal. srpana t. l. Imena s prispevki se bodo objavila. Po dogovoru z gospo vdovo in njenim bratom, tovarišem Pirkmajerjem v Framu, se bo naročil spomenik, ki bo rajnemu v hvaležen spomin, nam tovarišem na čast, gospé vdovi na uteho, potomcem pa v dokaz, kako se od učiteljstva čišla pristno prijateljstvo!

V Tepanjah, p. Konjice, 1. rožnika 1900.

Jurko.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj je zborovalo dne 17. vel. travna ob 9. uri predpoldne v Boljuncu. Po praktičnem nastopu g. učit. Mir. Anžlovarja (sadno drevje — nazorni pouk v nižji skupini) se je hotelo zborovati kakor navadno v šolski sobi, čemur pa se je protivil g. Anžlovar, češ, da je prepovedano po c. kr. okr. šolskem svetu vsakršno zborovanje v šolskih prostorih (mogoče radi kake druge prepovedi). Društveni predsednik mu pojasnuje, da so prepovedana vsa zborovanja v šol. prostorih, ki ne sodijo k šolstvu, zakaj če bi bili tako natančni, bi ne smeli imeti v šolskih prostorih niti domače učit. konferencije. Ker pa je jedro vsega našega zborovanja samo „šola“, naj bode le brez skrbi radi zborovanja v šolski sobi.*) Ker pa g. Anžlovar le ni hotel odjenjati od svoje trditve(?), da je tudi zborovanje učiteljskega društva prepovedano v šolski sobi, je zborovalo učit. društvo v drugem prostoru, v gostilnici (seveda v posebni sobi). — Predsednik g. Fran Jer eb pozdravi navzoče, posebno goste, obžaluje, da nam je nemilo vreme pridržalo mnogo tovarišev doma, vsled česar je vdeležba manjša nego bi bila ob ugodnem vremenu. Meni tudi, da ni umestno in spodobno kritikovanje o nastopu v gostilnici, in predlaga, naj se isto opusti. Po odobrenju tega predloga se prebere in potrdi zapisnik zadnjega občnega zbora v Lazaretu. G. predsednik poroča, da društveni odbor ni imel v svojih sejah na dnevnem redu dane mu naloge: kako preustrojiti nadaljevalne tečaje — ker je razposlal dež. poslanec dr. Ghersa vprašalne pole 1. o potrebnih preustrojbah šol, in 2. o učiteljih. Na ta vprašanja je odgovoril društ. odbor v svoji seji. Društveni tajnik poroča o delovanju odborov sledeče: V svoji seji dne 8. svečna t. l. je rešil odbor s pomočjo c. g. dež. poslanca Jos. K o m p a r e t a in drugih vdeležnikov vprašalno polo o morebitnih in potrebnih preustrojbah šolstva in to: 1. o šolah, 2. o učiteljstvu, katero je razposlal g. dež. poslanec dr. Ghersa. Ker so ta vprašanja in odgovori istih jako zanimiva, mislim, da je najbolje, da jih

preberem . . . Sklep te odboro ve se je se je odposlal enemu vodstvu ljud. šole vsakega kraj. šol. sveta v Istri, da se sporazume z ostalimi učitelji istega kraj. š. sveta in izvoli enega delegata k delegacijski seji, v kateri so poročali delegatje o sklepih na vprašalne pole. Da so bili pri teh delegacijskih sejah edini slov. in ital. učitelji, je znano, a kaj bode ukrenil dež. istrski zbor glede učiteljev, še ni določeno, a skoraj gotovo, da razdele vse šole v mestne in kmetiške, kar bi pa bilo zelo krivično. — Odbor je sklenil, da si naroči „Učiteljskega Tovariša“ in tudi kak pisalni pomnoževalni stroj v društvene namene. Učit. odbor je odobril enoglasno ta dva odborova sklepa, na kar se je pregledal in odobril račun društ. blagajnika. G. naduč. Vek. B u n c je poročal o krajnih šolskih svetih v Istri (po sklepu „Zaveze“). Obširno in temeljito razpravo je zaključil sledeče: „Ker pri nas v Istri nimamo kraj. šolskih nadzornikov in tudi ne sestavlja terno-predlogov krajni šolski svet, bi stavljal sledeči predlog: Predsednik in udje kraj. šol. sveta naj bodo najspodobnejši in za šolo najbolj vneti možje, katerim predsednika volijo učitelji pri okrajnih učit. konferencijah, in da se krajnemu šolskemu svetu pusti le administrativno delovanje“. Ta predlog se je enoglasno odobril. G. učit. V a l e n t i č se zahvali odboru za natančno in marljivo delovanje in želi, da bi tudi nadalje isti deloval kakor doslej. Njegovi želji se pridružijo tudi drugi zborovalci, zaradi česar se odbor za prihodnje leto ni izpremenil, ampak ostal kakor doslej, namreč: predsednik g. Fran J e r e b, podpred. g. Mijo Ž a g a r, blagajnik g. Vek. B u n c, tajnik g. Ksist H r o v a t i n, odbornik g. Anton T u l in pevovodja g. Fran J e r e b. — Delegatom k „Zavezinemu“ zborovanju sta voljena g. Fran O r e l in g. Anton M a s l u.

Ker vdeležba ni bila popolna, se je izpustila slednja točka — petje. G. predsednik se zahvali novič navzočim na vdeležbi in zaključi zborovanje z nadejo, da se pri prihodnjem zborovanju vidimo v večjem številu.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Vrlo učiteljsko društvo za mariborsko okolico se je že lotilo dela za prireditev XII. glavne skupščine „Zaveze“ v Mariboru.

Za skupščino so dosedaj zglašeni ti-le predlogi in razprave:

1. S l o m š e k kot pedagog. Poročevalec g. H. S c h r e i n e r, c. kr. ravnatelj v Mariboru.

2. K a k o n a j s e j a v i n a š a s t a n o v s k a z a v e s t. Govori gosp. Vekoslav S t r m š e k, nadučitelj na Medvedjem selu (Štajersko).

3. „P e d a g o š k o d r u š t v o“ v Krškem predlaga: a) „Zaveza“ naj posreduje, da se na Koroškem ustanovi vsaj eno slovensko učiteljsko društvo, n. pr. v Celovcu; b) „Zaveza“ naj priredi prej ko prej glavno skupščino v Celovcu; c) „Zaveza“ naj širi s pomočjo slovenskih rodoljubov svoje liste in drugo slovensko slovstvo brezplačno med slovenskim učiteljstvom na Koroškem.

Cenjena „Zavezina“ društva in posamezne člane teh društev opozarjamo na § 1. „Poslovnega reda“, ki veli: Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti najmanj šest tednov pred zborovanjem; obenem je naznaniti vodstvu dotičnega govornika.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik

Predsednik:
L. Jelenc.

*) Tako je!

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice je imelo 7. rožnika glavno skupščino in so bili voljeni: predsednikom Josip Gregorin (Črnuče); podpredsednikom Anton Javoršek (Šiška); tajnikom Frančišek Lavtžar (Šmartno); pevovodjo Ivan Petrič (Rudnik); blagajnikom Frančišek Trošt (Ig); odbornikoma Ivana Vidic (Vrhnika) in Franc Papler (Borovnica).

Vsi navzoči so vplačali letnino za prihodnje leto, in odbor pričakuje, da tudi drugi še ta mesec store svojo dolžnost. Kdor ne pošlje pravočasno zneska 2 K, se ne vpiše med ude.

Štajersko.

Videm. (Vabilo.) Sevniško-brežiško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 8. mal. srpana t. l. na Vidmu. Začetek ob 10. uri dopoldne. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih in sicer sub a) gg. Weber, Klinc; sub b) g. Knapič; sub c) gg. Tratar, Aparnik. 4. Volitev delegatov za glavno zborovanje „Zaveze“. 5. Želje in nasveti.

K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor.

Sv. Jurij ob Taboru. Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek 5. dne mal. srpana t. l. ob dveh popoldne pri Sv. Juriju ob Taboru s sledečim vzporedom: a) Hospitacija v III. razredu. b) Zapisnik. c) Predavanje g. Sim. Megliča „O strupih“. d) Predlogi in razne društvene zadeve.

Polnoštevilne vdeležbe prosi in pričakuje

Fr. Pečovnik,
t. č. predsednik.

Savinjsko učit. društvo je imelo svoje prvo glavno zborovanje 7. rožnika t. l. v Gomilski. Vreme je bilo ugodno, zato je bilo pričakovati prav obilne vdeležbe. Žalibog je ni bilo. Upajmo, da pridejo prihodnjič polnoštevilno!

G. podpredsednik pozdravi prav prijazno vse navzoče društvenike, zlasti pa gospici Piano in Kovarič iz celjskega okraja, ki sta kot gosta počastili društvo. Dnevni red se v toliko razširi, da se sprejme še točka: „Volitev delegatov k ‚Zavezinemu‘ zborovanju v Mariboru“. Za zapisnikarja se izvoli gđc. Miklič.

I. Kot prva točka dnevnega reda se prečita zapisnik zadnjega zborovanja ter se odobri.

II. Prečitajo se dopisi, in sicer:

1. Vabilo na naročbo knjige: Uvod v narodno gospodarstvo.

2. Učiteljeva soproga gospa Matilda Vodenik naznani, da izstopi iz društva.

3. Dopis učit. društva v Voitsbergu, v katerem se obžaluje, da se je zveza štajerskih učiteljev v „Lehrerbundu“ ločila. Tudi naše društvo je za to, da bi se „Lehrerbund“ in „Verband der deutschen Lehrer“ združila. V slogi je moč.

4. Dopis „Zaveze“, da bi se krajni šolski nadzorniki odpravili.

5. Resolucija celjskega in laškega učit. društva z strani enakomernih počitnic, oziroma 2 mesečnih počitnic. Strinjamo se s to resolucijo z dostavkom, naj bi društvo, ki je to stvar izprožilo, sprejelo tudi daljno nalogo ter bi razpošiljalo vsem občinam dopise in jih s prilogo poučilo, za kaj se gre, da ne zaspi vsa stvar.

6. Dopis g. Strmška, v katerem vabi, da bi se učiteljstvo polnoštevilno vdeležilo Slomškove slavnosti na Ponikvi dne 5. vel. srpana. Obljubi se po možnosti sodelovati, društvo pa pošlje deputacijo dveh društvenikov, in sicer sprejmeta to častno nalogo gg. Jarc in Pečovnik.

III. Volitev delegatov k „Zavezi“. Ker je „Zavezino“ zborovanje takoj 7. in 8. vel. srpana, se volita tudi gg. Jarc in Pečovnik kot delegata, ker lahko obenem na obeh krajih zastopata društvo.

IV. Volitev novega odbora. G. Meglič se zahvali za do sedaj izkazano čast podpredsednika, oziroma predsednika ter odklanja zopetno izvolitev. Voljeni so: predsednik g. Pečovnik; podpredsednik g. Jarc; tajnik g. Jezovšek; blagajnik g. Kramar.

V. Vplačevanje udnine izostane vsled odsotnosti g. blagajnika.

VI. Predlogi in nasveti. — Sklene se, letnino z ozirom na to, da se ne naročuje nobenih društvenih časnikov, znižati na 2 K.* a) Predlog g. Zotterja, naj bi se uvedle hospitacije kakor pri drugih društvih. b) Predlog g. Marschitza, naj se v vabilu na zborovanja vselej izrečno dostavi, da se zborovanje vsled slabega vremena vrši vselej naslednji četrtek. — Vse sprejeto.

Za prihodnje zborovanje se določi Št. Jur. G. Pečovnik obljubi predavati eno vajo iz Bezjak-Schreinerjeve 2. nemške vadnice na podlagi Janskega podob.

G. predsednik Pečovnik se zahvali za skazano mu čast in zaupanje. G. Vidic pa zahvaljuje g. Megliča za vztrajno in lepo vodstvo današnjega zborovanja. Želeč, da bi novi odbor posvetil vse svoje moči v prosep in povzdigo našega društva, se zaključi zborovanje.

Dalmacija.

Na sestanek! Bez razgovora nije dogovora! — stara je riječ. Složno sastajanje in dogovarjanje osigurava svakom staležu jako uporište, daje mu moći, da neustrašivo stupa na megdan i najačim protivštinama.

U drugim zemljama naši drugovi često se okupljaju na skupštine, razgovaraju se o svojim potrebama, pretresaju o pitanjima, koja zasjecaju u naš rād. A mi?

Prispio je zeman, da se i mi prenemo iz mrtvila, da se opašemo snagom udruživanja.

Stanje je naše nevoljno; suza naša nema roditelja; tješeni smo, ali pomoći nemamo. Pa na očigled svega ovog, tražimo u sebi nadahnuća, probudimo svoju osobnu moć, osnažimo se jakošću uzajamnosti: jedan za sve, a svi za jednoga! budi nam geslom.

Vrijeme je da se uredimo, da se organizujemo. Brojni smo, ako i nijesmo mogućnici. Snop šiba teže se lomi. Svedimo se u bratsko kolo, stopimo se u jednu snagu.

Ovom mišlju predvogjeni, svi što nas je na primorju i u zagorju, od najsjevernijeg, pa do najjužnijeg dijela naše kršne Dalmacije, okupimo se na sastanak dojučih školskih praznika. Na njemu bi raspravljali o našem ekonomičnom stanju i o našem savezu.

Na 3 rujna je pok. uč. skupština, pa bi najbolje bilo da se okupimo dan dva prije nje.

Sve potanje, kao i gdje da se sastanemo: u Šibeniku ili Spljetu, kasnije će biti javljeno.

Očekujemo odziv naših sudrugova i sudružica a da na vrijeme ishodimo dozvolu kod nadležnih za naš sastanak.

Budimo svi na biljezi, pa što Bog da i sreća junačka!
„Učiteljski Glas“.

Vestnik.

Razpisana služba. Na tukajšnji c. kr. obrtni strokovni šoli je razpisano mesto učitelja za jezikovne in merkantilne predmete s prijemki X. činovnega razreda (1100 gld. temeljne plače, 200 gld. aktivitetne doklade, 2 trijenjema po 100 gld. in 3 trijenjema po 150 gld. Službena doba 30 let.) Zahteva se izpit za prvo ali tretjo skupino meščanskih šol s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Prošnje, naslovljene na naučno ministrstvo, je vložiti službenim potom najkasneje do zadnjega t. m. pri deželni vladi v Ljubljani.

Osobne vesti. G. Friderik Pehani, učitelj na štirirazrednici v Trebnjem, je imenovan nadučiteljem na tej šoli. Gđc. Stanislava Zarnik, učiteljica v Koprivniku, je prideljena enorazrednici v Zalogu pri Cerkljah. Nadučitelj v Zagorju ob Savi, g. Julij Plhak, in učitelj v Dobovcu, g. Maks Ivanetič, sta šla v pokoj. Gg. učiteljska profesorja Halada in Orožen sta pomaknjena v VIII. činovni razred.

Imenovanje. Udom c. kr. okr. šolskega sveta v Postojni je namesto kanonika Sajovica od deželnega odbora imenovan postojnski župan g. Josip Dekleva. G. Dekleva je velik prijatelj nove šole in naprednega

*) Kaj pa „Učiteljski Tovariš“?

učiteljstva ter bo gotovo vselej nevstrašeno povzdignil svoj glas, če bi hotel kdo napadati novo šolo in svobodno miselno učiteljstvo. Hvaležni smo sl. deželnemu odboru na tem imenovanju in pričakujemo, da bo pri letošnji novi sestavi okrajnih šolskih svetov same take napredne može imenoval v to važno korporacijo.

Iz Istre. (Poslano.) Tisti „Istrski župnik“, ki je pisal v „Slovenca“ št. 132 z dne 11. t. m. „Duhovščina in učiteljstvo v Istri“ o nekem učitelju iz Istre, med drugim tudi: „Ta mož, bivši plačan ogleduh italijanske gospode v Kopru“ — zahtevam, da imenuje v „Slovenca“ v času treh ali štirih dni, dotičnega učitelja in da pove in podpiše, ker ga moštvo in poštenje veže, svoje pravo popolno ime s priimkom. Čeprav je jasno in razvidno že iz njegovega dopisa, da tisti „Istrski župnik“ bere „Slov. Narod“ kakor tudi „Učit. Tovarisa“ — sem poslal vseeno to zahtevo razen v imenovana lista tudi „Slovenca“.

Istrski učitelj.

Prošnja do vseh vodstev onih šol na Spod. Štajerju — katere imajo kuhinje za uboge šolarčke — Suppenanstalten — da naznanijo podpisaneu šolskemu vodstvu najdalje do 5. mal. srpana to-le:

1. Katerega leta se je ta naprava ustanovila?
2. Koliko otrok je dobilo vsak dan kosilo? V katerih zimskih mesecih? Koliko obiskujočih otrok ima dotična šola?
3. Se je li kosilo v šoli kuhalo? Ali so hodili otroci v kako gostilno ali kam drugam na hrano?
4. Stroški na dan in glavo? Skupni troški za celo zimo?
5. Iz katere zaloge se je jemal denar, sploh, odkod potrebni dohodki?

Trije kolegi naše šole bodemo pri uradni uč. konferenciji poročali o važnosti toplega kosilčka za ubogo deco in hočemo pot ugledati do cilja: Vsakemu (vsaj ubogemu!) šolarčku skledico zadnje juhe! Da bo mogoče o tej zadevi ne le obširno, temveč temeljito razpravljati, potrebujemo nujno statističnih podatkov. Ni treba dostavljati, da bi se posebno veselili, ako bi dobili tudi iz Kranjskega in Primorskega poročila o „dijaških kuhinjah“.

Z odličnim spoštovanjem

Voditeljstvo petrazredne l. š. v Vojniku pri Celju,
15. rožnika 1900.

Maulkorberlass. Češki deželni šolski svet je izdal nedavno naredbo, ki zavrača preostro učiteljsko kritiko napram sklepom šolske komisije v deželnem zboru glede učiteljskih „pretiranih zahtev“ ter svari učiteljstvo, da ne sme tako ostro pisati zoper sklepe deželnega zbora. To bi si Koblar mel roke, ko bi tudi kranjski klerikalni poslanci imeli toliko moči, da bi mogli izposlovati tudi potom našega deželnega šolskega sveta tako naredbo. Takim nazadnjaškim vešam, ki se v nemajo za „Maulkorberlasse“, priporočamo prav toplo, da proučujejo kar najtemeljiteje člen I. državnega temeljnega zakona. V tem vprašanju se popolnoma strinjamo z vrlo uredovano „Laibacher Schulzeitung“, ki piše nekemu prepohlevnemu tovarišu besede učitelja-pesnika Fr. Treugolda: „Ihr meint, wir sollen stille sein? — Nein, dreimal nein! — Wir rufen's laut und schweigen nicht. — Gebt uns mehr Brot, mehr Recht, mehr Licht!“

Poziv učiteljem slovenščine na nemških ljudskih šolah. Učitelji nemščine na slovenskih ljudskih šolah imajo vadnice in slovnice za ta predmet. Na Slovenskem je pa tudi veliko nemških šol, na katerih je slovenščina obvezen ali neobvezen učni predmet. Vprašanje je: Kakošne učne knjige se rabijo za ta predmet? Ali te učne knjige, ki se rabijo, zadostujejo? Ali ne bi morda kazalo, sestaviti posebne slovenske vadnice in slovnice za nemške ljudske šole? S tem vprašanjem se namerava pečati podpisano društvo, radi tega prosi s tem tiste gg. tovariše, kateri poučujejo slovenščino na nemških ljudskih šolah, da bi nam o svojih izkušnjah z nasveti vred poročati izvolili.

V Krškem, 12. rožnika 1900.

Pedagoško društvo.

Internacionalni kongres ljudskošolskih učiteljev v Parizu. Povodom svetovne razstave se bo vršil v Parizu tudi „Congrès International de l'Enseignement primaire“, in sicer od 2. do incl. 5. vel. srpana t. l. Ker se je skupno potovanje slovenskih vdeležencev izjalovilo zaradi prepričle vdeležbe, in ker se tudi nemške družbe, ki so se osnovala v svrhu skupnega potovanja, ne ozirajo na čas, ko se bo sešel učiteljski kongres — tudi vdeleženci „Lehrerhaus-Vereina“ na Dunaju odrinejo šele 2. vel. srpana in dospejo v Pariz 5. vel. srpana — zato bi bilo prav umestno, da isti slovenski učitelji, ki se hočejo vdeležiti kongresa, pravočasno ukrenejo, kar je treba v svrhu skupnega potovanja. Kdor se odloči za potovanje in želi v tem oziru natančnejšega pojasnila, naj blagovoli stopiti v dogovor z g. Josipom Brinarjem, učiteljem v Rajhenburgu.

Da omenimo le nekatere ugodnosti, katerih bodo deležni člani internacionalnega kongresa: 1. za 50% nižjana vozna cena po železnicah na Francoskem; 2. prosto ali vsaj izvanredno ceno stanovanje v šolah in drugih javnih poslopjih; 3. prosta vstopnina v razstavo. — Vse to obljubuje vdeležencem kongresa „Ministère du Commerce et de l'Industrie“ v razpisu dne 18. vel. travna t. l.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Kranjsko.

Št. 460

o. šol. sv. Nadučiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Toplicah-Zagorju z zakonitimi prejemki se razpisuje v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 20. mal. srpana vlagajo tu-sem.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 15. rožnika 1900.

Št. 446

o. šol. šol. V Št. Vidu pri Zatičini se razpisuje četrto učno mesto z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 20. mal. srpana tu-sem vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 10. rožnika 1900.

Št. 443

o. šol. sv. Služba učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Št. Lambertu z zakonitimi prejemki in prostim stanovanjem se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 20. mal. srpana tu-sem vlagajo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 9. rožnika 1900.

Št. 444

o. šol. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Prežganju se razpisuje služba učitelja-voditelja z zakonitimi prejemki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 20. mal. srpana 1900 tu-sem vlagajo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 9. rožnika 1900.

Št. 445

o. šol. sv. Drugo učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Zatičini se razpisuje z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se do 20. mal. srpana 1900 vlagajo tu-sem.

C. kr. okr. šol. svet v Litiji, dne 9. rožnika 1900.

Št. 858

o. šol. sv. Na trirazrednici v Leskovcu pri Krškem se razpisuje učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje. V prvi vrsti se bode oziralo na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se vlagajo po predpisanim potu do dne 20. mal. srpana t. l. tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 11. rožnika 1900.

Št. 777

o. šol. sv. Na enorazrednici na Dobovcu se razpisuje služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki in 200 kron stanarine v stalno ali začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom vlagajo do dne 20. mal. srpana t. l. tu-sem

C. kr. okr. šol. svet v Krškem, dne 13. rožnika 1900.

Št. 463

o. šol. sv. Razpis 4. učnega mesta na štirirazredni ljudski šoli v Št. Vidu pri Zatičini v stalno nameščenje se s tem preklječe.

C. kr. okr. šol. svet v Litiji, dne 18. rožnika 1900.

Št. 993

Štajersko.

o. šol. sv. Na sledeče imenovanih šolah je stalno ali tudi provizorično namestiti ta-le učiteljska mesta:

1. pri Novicerkvi nadučiteljsko mesto;
2. pri Sv. Barbari, Vurbergi, Št. Janžu, Sv. Lovrencu na Drav. polju in na Dornavi po eno in na Ptujski gori dve učiteljski mesti; vse službe v Ptujem šolskem okraju;
3. na Kostivnici, pri Sv. Križu poleg Slatine in v Žetalah po eno učiteljsko mesto — šolski okraj Rogatec in
4. pri Svetinjah (Allerheiligen), šolski okraj Ornož, eno učiteljsko mesto.

Izjemši šole pri sv. Križu, katera je v II. plač. razredu, so vse druge šole v III. plač. razredu; pri Novicerkvi je nadučiteljsko stanovanje in izjemši šole pri sv. Lovrencu in na Kostanjevici tudi prosta izba.

Obeh deželnih jezikov zmožni prositelji (prositeljice) za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z izpričevalom zrelozopita, učne usposobljenosti in domovinskim listom, do 7. mal. srpana meseca t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Prosilci za nadučiteljsko mesto morajo tudi dokazati usposobljenost pomožnega poučevanja v katoliškem veronauku.

Predsednik okr. šol. sveta v Ptuj, dne 5. rožnika 1900.

Apfaltrern, m. p.

Št. 273

o. šol. sv. V političnem okraju celjske okolice se razpisujejo na nastopnik ljudskih šolah službe učiteljev, oziroma učiteljic v stalno, oziroma začasno nameščenje:

- a) stalno: na trirazredni ljudski šoli v Hrastniku, II. krajevni razred, šolski okraj celjske okolice; služba učitelja-voditelja.

Na petrazredni ljudski šoli v Svetini, v II. krajevnem razredu, in na dvorazredni ljudski šoli v Šmarjeti (St. Margarethen) pri Rimskih Toplicah, tudi v II. krajevnem razredu, po eno učno mesto in sicer v Hrastniku brez prostega stanovanja.

- b) stalno, oziroma začasno: na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Jederti (St. Gertraud ob Tüffer) in Sv. Lorencu (St. Lorenzen ob Proschin) po eno učno mesto.

Prosilci (prosilke) za katero teh služeb naj svoje prošnje, opremljene z izpričevalom zrelosti, učne usposobljenosti in pri novincih z domovnico, za voditeljsko mesto pa poleg tega še z dokazilom usposobljenosti za subsidiarni pouk v katoliškem veronauku, po predpisanim potu do 15. mal. srpana 1900 pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Celje, dne 6. rožnika 1900.

Attems, l. r.

Št. 4627

Primorsko.

o. šol. sv. Na štirirazredni deški ljudski šoli s pravico javnosti v Trstu se razpisuje služba učitelja-voditelja s 1600 K letne plače, 200 K funkcijske doklade in z $\frac{2}{3}$ doneskom k pokojninskemu zavarovanju.

Postavno opremljene prošnje naj se do 30. rožnika t. l. dopošljejo podpisane vodstvu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 1. rožnika 1900.

Št. 1421

o. šol. sv. V šolskem okraju sežanskem se razpisujejo sledeča mesta: Služba učitelja-voditelja III, plačne vrste na enorazrednicah v Avberu, v Gabrovici in v Pliskovici.

S temi službami spojeni prejemki so ustanovljeni v deželnem zakonu z dne 15. vinotoka 1896, št. 30.

Prosilci naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po razglasu tega razpisa v uradnem listu pri dotičnem krajnem šolskem svetu

Sežana, dne 15. rožnika 1900.

Predsednik: dr. Laharnar, l. r.

Listnica uredništva:

Gosp. A. G. v M.: Vprašate nas, kaj sodimo o „Slovenčevih“ notici z dne 12. t. m., v kateri si je privoščil po stari, a vedno isti krščanski navadi naš list in učitelje, ki ga pišejo in urejajo. Kaj sodimo? Čudili bi se, ako bi „Slovenec“ pisal drugače nego piše — brez psovovanja in denunciranja svobodnomiselnega učiteljstva si sploh ne moremo misliti tega svetega glasila, ki ga obdaja svit krščanske ljubezni in pravičnosti in nad katerim drži sam prevzvišeni vladika ljubljanski svojo blagoslovljeno desnico. Da je „Slovenec“ ves goreč za krščanske socialiste, to je jasno, takisto je dognana stvar, da ves gori za čudovitega dr. Luegerja, ki ima za dunajsko učiteljstvo, ki misli in dela po svoji glavi, toliko srca, kot ga imajo uredniki slovenskega klerikalnega časopisa za nas — liberalce! Dunajski krščanski socialisti — in tudi peščica učiteljev, ki se je izgubila med nje — časte tega preganjalca svobodnomiselnega in naprednega učiteljstva dunajskega kot malika, in pred njega ponosnim obličjem se grudijo v prah. In Luegerju prija tako oboževanje zatorej protežira tiste učitelje, ki mu vpijejo „Hoch!“, in zatorej preganja tiste učitelje, ki mu vpijejo „Nieder!“ *A do šolstva ni Luegerju in njegovi armadi prav nič, zakaj resnica je, da zamore vladati klerikalizem zgolj neomikano ali na pol omikano ljudstvo.* A takozvano liberalno ali jungovsko učiteljstvo hoče priboriti ljudstvu in sebi večjo izobrazbo, in to je vzrok, da nas črtijo krščanski socialisti, bodisi da smo na Dunaju ali v Ljubljani. Kar je storil Lueger za dunajsko šolstvo, to je bil dolžan storiti, saj si vendar ne moremo misliti glavnega mesta avstrijskega brez zadostnega števila šol. A resnica pa je, da so n. pr. naše ljubljanske šole, ki so jih sezidali in opravili liberalci, vse lepše, vse bogatejše opremljene nego dunajske, ki jih zida krščanski Lueger. O, ne bojte se! Za šolstvo ne bo dal krščanski socialista pol vinarja več, nego mora. Kako bi sicer mogel prireditelj Lueger bankete, ki ne stanejo nič več nego samo ubogih 10.000 gld., med tem ko dunajski suplenti prav imenitno stradajo v pravem pomenu te besede. A naj jim bo to v čast, saj jim milostno dovoljuje stradanje krščanski socialista Lueger. Pojdite k vragu s takim krščanstvom! A da so naši rojaki, sedaj dunajski učitelji, ki jih je imenoval zadnjič naš list, „in deutscher Treue“ vdani Luegerju, to se zdi „Slovencu“ čisto lepo in rodoljubno, a nam čisto razumljivo. Boljše je zobati iz polnih jasljev, nego prenašati prazen trebuh po bogatem Dunaju. Ti naši rojaki, sedaj krščanski ideji dunajskega paše „in deutscher Treue“ vdani, so člani takozvanega „Strebervereina“, katerega gledajo možje-poštenjaki z zaničevanjem!

A „Slovencu“ je pač enako, ali je kdo komu vdan „in deutscher Treue“, ali „in slovenscher Treue“ — samo da je vdan krščanskemu socializmu, pa je vse dobro in odpuščeno! In te može slovenske krvi in nemške zvestobe bo lepo božala mehka roka dunajskega župana, a „Slovencu“ se bo smejalo srce in bo še dalje zagovarjal — renegatstvo! To se pravi: „Slovenec“ je še vedno Slovenec! — Kar govori ta zagovornik „deutscher Treue“ o našem ljubkovanju z dr. Schafferjem, članom deželnega šolskega sveta kranjskega, to je strašilo, ki več ne straši. Kadar nima „Slovenec“ kar nič več povedati, pa pride z dr. Schafferjem na dan. To je skrajnje, pa tudi edino sredstvo. A mi smo že izrekli svoje mnenje o dr. Schafferju in ne bojimo se niti danes izjavljati, da nam je ljubi v deželnem šol. svetu mož, ki je vnet za napredno šolstvo in svobodno učiteljstvo, nego pa katerikoli mož one stranke, ki se je zavzela za *poldnevni pouk in katere glasila brez prestanka grizejo naše poštene učitelje!* To so dovolj jasne besede, a med njimi ni nikjer rečeno, da smo za Schafferja zato, ker je Nemeec. Verjemite pa, da nam bo „Slovenec“ neovržno dokazal, da smo mi — izdajalci slovenske narodnosti! Vse drugo, o čemer ropoče dotična notica, ni vredno odgovora, še manj ugovora.

„Učiteljski Tovaris“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovoljivo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznaniila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.